

Kristen i filmkulturen

Film, fjernsyn og anden elektronisk underholdning fylder stadig mere i vores vestlige verden. Den største industri i USA i dag er underholdnings-industrien. Intet andet bruges der så mange penge og så mange kræfter på som på at underholde os.

Et amerikansk barn ser i snit 27 timers fjernsyn om ugen og har som 6-årig brugt mere tid foran fjernsynet, end det vil bruge på at tale med sine forældre i hele sit liv. En 60-årig amerikaner har tilbragt i snit 10 år af sit liv foran skærmen.

Ifølge kultursociologer er den vigtigste kulturelle formgiver i dag filmene. De former vore værdier og verdensbillede og vores fornemmelse af godt og ondt.

Den kristne menighed er ingen isoleret ø. Vi er en del af kulturen og påvirkes af den. Men hvordan lever vi i verden uden at blive af verden – på dette område?

Vi er mange kristne, som står i en stadig kamp for at finde den rette vej her - og følge den! Netop derfor er det påtrængende at tage emnet op og give det en bibelsk belysning.

Kulturbefalingen

Når det drejer sig om vort forhold til kultur og kunst er 1 Mos 1,28-29 en central tekst. Her læser vi om de første mennesker, at "Gud velsignede dem og sagde til dem: 'Bliv frugtbare og talrige, opfyld jorden, og underlæg jer den...Nu giver jeg jer alle planter, der sætter frø, på hele jorden og alle træer, der bærer frugt med kerne.'"

Gud har sat os på jorden for at dyrke den og kalde alle de gaver frem, som han har nedlagt i skaberværket. Vi dyrker æbletræet for at kalde æblerne frem til glæde og berigelse for menneskelivet. Når vi får børn, har Gud også i dem nedlagt evner og gaver, som vi må kalde frem. Vi lærer vore børn at gå og tale og - alt efter deres evner – at synge, digte, spille, male, tegne og fortælle. Disse kunstneriske anlæg er lagt ind i børnene af Gud. Når de kommer til udfoldelse på en måde, som tjener til berigelse af menneskelivet, må vi glæde os over det som en gave fra Gud. Dette er baggrunden for, at vi som kristne har en åben og positiv holdning til god kunst. Det gælder både musik, malerkunst, litteratur – og film.

Hvad kan gode film give os? Langt på vej det samme som gode romaner: de udvider vores horisont, de lader os genkende os selv i andres erfaringer og følelser, vores forståelse af menneskelivet uddybes, vi udfordres til eftertanke og stillingtagen, og vi drages ind i en historie, som engagerer og beriger os. Det kan den gode roman give os – og den gode film.

Nogle af de rigeste minder fra min barndom er knyttet til de mange aftener, hvor min far og mor læste højt af romaner derhjemme. Vi læste stakkevis af romaner af forfattere som Charles Dickens, Jack London, Aksel Sandemose og mange flere. Vi kom jorden rundt - på guldjagt i Californien, huleforskning i Frankrig og ulvejagt i Canadas vildmark. Vi mødte en mangfoldighed af mennesker og kulturer, og vi blev engageret med alle vore følelser. Det var fantastisk, medrivende og en berigelse, som jeg stadig bærer med mig. Gode film kan give meget af det samme, selvom de gør det i en mere letfordøjelig form og sjældent efterlader lige så dybe indtryk som gode romaner.

Det gode og det bedste

Vi må se den gode kunst som en gave fra Gud. Nedenfor vil jeg komme ind på at skelne mellem godt og ondt på kunstens område. Men i første omgang skal vi standse for, at også det gode i denne verden kan blive nedbrydende for vores åndelige liv. 'Det gode kan blive det bedstes værste fjende'. Guds gaver kan tage pladsen for Gud selv.

Et ord af Paulus vejleder os: "Alt, hvad Gud har skabt, er godt og skal ikke forkastes, når man tager imod det med tak; for det helliges ved Guds ord og ved bøn" (1 Tim 4,4-5).

Den sidste linie er vigtig. Guds gode vilje for os er, at vi skal leve i en frimodig tro på Jesus og have vores glæde i det, som vi ejer og er i ham – evigt. Derfor kalder Gud os til at give plads for bønner og ordet, for at vore hjerters øjne åbnes for, hvor rige vi er i Jesus. Det er alene ved at se os rige i Jesus, at vi kan bevares i et ret forhold til verdens goder og gaver. Da kan vi glæde os over dem, uden at de får vort hjerte. Da kan vi slippe dem, når det er nødvendigt.

Vort første og største kald er derfor som Maria at finde pladsen ved Jesu fødder for selv at tage evangeliet til os. Meget er vigtigt i vort liv, men dette ene er nødvendigt (Luk 10,42)!

Jeg er taknemmelig for romaftenerne i mit barndomshjem. Men jeg er allermest taknemmelig for, at noget var mere afgørende for mor og far: at vi børn blev ført til evangelisk tro på Jesus. Derfor havde Guds ord og evangelium prioritet over alt andet. Vi læste romaner i weekenden og i ferierne, men hver dag samledes vi om det ord, som herliggør Jesus for vore hjerter.

Nu er jeg selv forælder og erfarer, at det er en daglig og hård kamp at prioritere og handle ret.

Jeg fik en mail, hvor en præst rejste spørgsmålet: "Hvis vi bare brugte halvt så meget tid i vore hjem på at samles om Bibelen som på at samles om fjernsynet, hvad ville det betyde for vores åndelige liv?" Det er et ransagende spørgsmål.

Den åndelige kamp er først og sidst en kamp for at næres med Guds ord. I den kamp sejrer vi ikke uden at trodse kødet og verden, Vi er nødt til at handle *mod* det, som umiddelbart er enklest, rarest og nemmest. Der er noget, som må forsages også af underholdning. Følger vi verdens strøm, kvæles troens liv hos os - og vore børn.

'Amusing ourselves to death' – 'Vi underholdes til døde'. Det er titlen på en bog, som giver en skarp analyse af den vestlige kultur i dag. Bogen hævder, at vi er ved at drukne og dø i underholdning som romerriget ved sin afslutning. Er det samme ved at ske for os som kristne? Gud give, at det ikke må ske!

Det er tankevækkende, at romerrigets undergangstid også var tiden for den kristne kirkes største og stærkeste vækkelse. Der var en troende menighed, som blev bevaret åndeligt frisk og levende midt i opløsningen. Vores åndelige liv er ikke betinget af de ydre kulturelle omstændigheder, men af vores forhold til Guds ord! Lad os hjælpe hinanden til at give dette ord plads i vore liv, og lad os være åbne og bibelsk realistiske om, hvad det vil koste os!

Det gode og det onde

Alle film bringer holdninger med sig, og en stor del af de film, som tilbydes i dag, er båret af åndeligt og moralsk nedbrydende holdninger.

Pointen er ikke, at film ikke må handle om det, som er ondt. "Det kan ikke kræves, at livets mørke sider skal være forbudt område. Men når umoral og vantro bliver skildret, må det ikke være på en måde, der kaster glans over det" (C.F.Wisløff). Når det onde fremstilles som godt og det gode som ondt, da bliver vi genstand for en forførende påvirkning. Og film er i særlig grad velegnede til at forføre, fordi de taler så stærkt til vore følelser. 'Film går uden om forstanden og taler direkte til følelserne' (Ingmar Bergman).

Det sidste er værd at hæfte sig ved i en tid, hvor vi i høj grad orienterer os ud fra vore følelser. Hvad vi føler, er rigtigt, det tror vi, er rigtigt.

Når holdningen til homofilt samliv har flyttet sig så meget i de senere år, hænger det sammen med, at vi efterhånden *føler*, at det er i orden. Når det i tiltagende grad forsvares, at man forlader sin ægtefælle til fordel for en anden, hænger det sammen med, at vi *føler*, at det er rigtigt at følge sit hjerte. På disse og mange andre områder har filmkulturen påvirket os stærkt.

Hvordan undgår vi at blive forført? Vi kan lade være at se film og fjernsyn. Det valg kan træffes i en sund evangelisk ånd. Men ønsker vi tage imod det gode, er det afgørende, at vi får åndelig dømmekraft til at skelne det gode fra det onde. Det kan vi kun få på én måde - ved det ord, som forvandler og fornyer os indefra: "Tilpas jer ikke denne verden, men lad jer forvandle, ved at sindet fornyes, *så I kan skønne*, hvad der er Guds vilje..." (Rom 12,2).

At vi må skønne, udelukker ikke, at vi kan sætte ord på nogle af de ting, vi ikke bør udsætte os for. Ingen kristen kan se kynisk udpenslet vold, blasfemisk latterliggørelse af Gud eller æggende sexscener, uden det virker ødelæggende på sindet og på troens liv. Ser vi med begær på en anden end vor ægtefælle, da bryder vi det sjette bud (Mt 5,28). Det er Guds enkle ord. Her må vi hjælpe hinanden til ikke at bedrage os selv.

En række hjemmesider giver god hjælp til at sortere de dårlige film fra, bl.a.: www.dove.org

Hvor går vejen frem? Først og fremmest går den ud i et åbent opgør med Gud på Skriftens grund. Trøsten er, at her kommer Gud os i møde med sin nåde - også for alt det, vi har forbrudt os med på dette område! Og det er alene i nåden hos Jesus, at vi indefra får vilje og kraft til at gå den vej, Gud viser os. 'Vær stærk ved nåden i Kristus Jesus!' (2 Tim 2,1).

Mikkel Vigilius